

ПРОФЕСІЙНА ПІДГОТОВКА МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ ЕКОНОМІЧНОЇ ГАЛУЗІ В СИСТЕМІ НАСТУПНОСТІ

Резюме. Аналізуючи думки та визначення попередників та результати власної роботи, автор бачить вирішення проблематики наступності: має бути сформоване єдине інформаційно-методичне середовище наступності, на основі якого користуючись інструментарієм має вибудовуватися концепція освіти та конкретні освітні процеси.

Ключові слова: генералізація, комплексність, наступність, оптимізація, універсальність..

Постановка проблеми. На сучасному етапі розвитку вищої економічної школи досить гостро постало питання наступності в професійній підготовці майбутніх фахівців економічної галузі (бухгалтерів, економістів, фінансистів, банкірів, менеджерів) у системі “коледж-університет”, суттєвого підвищення їхнього фахового рівня та підняття конкурентоспроможності. Прогресивність таких фахівців визначається високим рівнем їх професійних якостей, комунікативної компетентності, оскільки професійна підготовка фахівців економічної галузі характеризується системою наступності суб’єкт-суб’єктних відносин та взаємодій, а їх результативність значною мірою залежить не лише від їх знань системи формування фінансових ресурсів, обліково-економічних методів організації роботи, управління інвестиційними проектами чи вміннями аналізувати результати діяльності підприємств, організацій, установ, але й особливостей.

Новий підхід у вищих навчальних закладах є виправданим та доцільним з огляду на те, що у системі професійної підготовки майбутніх фахівців із вищою освітою здійснюється модернізація в контексті європейських вимог.

Головним завданням вищих навчальних закладів, які готують фахівців економічного напрямку, є теорія і практика професійної підготовки майбутніх фахівців нової генерації, здатних чітко уявляти закономірності розвитку економіки держави та особливості міжнародних ринкових відносин, практично застосовувати економічні знання на практиці, тому, що фахівці з економічної галузі є стратегічним ресурсом та інтелектуальним потенціалом суб’єктів господарювання.

Виклад основного матеріалу.

Сьогодні особлива увага зосереджується на вищій економічній освіті, яка розглядається не тільки як інституція для задоволення фахових потреб особистості, а й як духовна необхідність сучасної людини. Нині економіці України особливо необхідні фахівці, здатні працювати активно, зацікавлено, з високою професійною майстерністю та новаторським підходом. Важливим у цьому плані є формування в майбутнього фахівця економічної галузі нового наукового економічного мислення, прагнення до аналізу результатів власної та колективної праці. Об’єктивні зміни в політиці, соціально-економічній сфері й духовному розвитку суспільства, формування державницької ідеології на основі Конституції України, тенденції до впровадження у зміст освіти загальнолюдських ідеалів, втілення в практику Закону України “Про освіту”, “Про вищу освіту”, Державної національної програми “Освіта (Україна ХХІ століття)” зумовлюють пошук шляхів здійснення безперервної освіти в Україні, яка забезпечить організаційну та змістову єдність, наступність і взаємозв’язок усіх її ланок. Одним із важливих завдань державної національної освітньої програми є забезпечення наступності в розвитку цілісної особистості на всіх вікових етапах, безперервності в роботі всіх ланок системи освіти, вагоме місце в якій займають вищі навчальні заклади II-IV рівнів акредитації [3].

Наповнення всіх дисциплін у навчальному процесі та відбудова їх програм, виходять із накопичених знань. Таким чином, кожен крок до роботи над навчальною дисципліною для освітян готується попереднім етапом і кожен її подальший етап закономірно пов’язаний з попереднім. Проте спадковість у педагогіці не є простим перенесенням старих

ідей в нові програми, пасивним запозичення змісту використовуваних теорій, гіпотез, методів дослідження. Вона обов'язково має включати і включає момент критичного аналізу і творчого перетворення. Тільки осмислюючи і критично переробляючи знання попередників, зберігаючи і примножуючи істинні знання і долаючи помилки, педагоги можуть розвивати наукову базу для опанування її молодим поколінням.

Наступність у навчанні - це встановлення необхідного зв'язку і правильного співвідношення між частинами навчального предмета на різних рівнях його вивчення. Будучи застосована до навчальних планів ВНЗ вона забезпечує плинність та рівний об'єм знань у відповідних курсах і рівні можливості для продовження навчання.

Ґрунтуючись на науковому дослідженні та практичному досвіді, викладання обліково-економічних дисциплін у ВНЗ II-IV рівнів акредитації побудовано на підвалинах наступності. Кожна тема з предмету "Бухгалтерський облік" вивчається систематично і у суворій послідовності.

Наприклад, спочатку на 2-му курсі студенти вивчають тему "Рахунки бухгалтерського обліку та подвійний запис", де вони ознайомлюються із будовою, структурою і відкриттям бухгалтерських рахунків, проведенням подвійного запису в них. Для вивчення наступної теми "Бухгалтерський баланс", студентам необхідно мати знання із попередньої, щоб вміти проводити розподіл господарських засобів, джерел, капіталів, зобов'язань, одним словом, навчитися створювати бухгалтерську форму звітності ф.1 "Баланс".

Наступність у розподілі навчального матеріалу професійно-практичного циклу предметів і у виборі способів діяльності згідно засвоєння цього змісту впроваджується з врахуванням змісту та логіки відповідної науки і закономірностей процесу засвоєння знань. Наступність повинна охоплювати не тільки окремі навчальні дисципліни, але й зв'язок між ними.

В ході проведеного дослідження нами було проаналізовано навчальні плани ВНЗ II-IV рівнів акредитації: Національної академії статистики, обліку та аудиту (НАСОА), Житомирського державного технологічного університету (ЖДТУ), Національно авіаційного університету (НАУ), Національного гірничого університету (НГУ), де було виявлено наступність у навчальних дисциплінах при

професійній підготовці майбутніх фахівців економічної галузі в системі "коледж - університет"[1,с.39].

Так при наступності у підготовці фахівця-бухгалтера вивчаються такі дисципліни:

- на 1-му курсі - "Історія розвитку бухгалтерського обліку", "Вступ до спеціальності";

- на 2-му курсі - "Бухгалтерський облік", "Фінанси";

- на 3-му - "Фінансовий облік", "Облік у зарубіжних країнах";

- на 4-му - "Облік у банках", "Управлінський облік", "Аудит";

- на 5-му- "Облік зовнішньоекономічної діяльності", "Організація обліку", "Методика викладання обліку та аудиту".

Наявна поступовість приводить нас до розуміння актуальності й необхідності дотримання та впровадження наступності в навчальний процес при професійній підготовці фахівців економічної галузі.

Однак впровадження наступності між окремими рівнями вищих навчальних закладів виявляє значні труднощі, особливо це стосується її настановлення між ВНЗ I-II рівнів акредитації та ВНЗ III-IV рівнів [3,С.37-41].

На рисунку 1 визначено головні ознаки наступності як педагогічного явища. Таким чином, в результаті проведених досліджень нами визначено такі характеристики ознак наступності:

- **універсальність**, завдяки якій спостерігаються змістовні внутрішньо-предметні і міжпредметні взаємопов'язані компоненти програмового матеріалу;

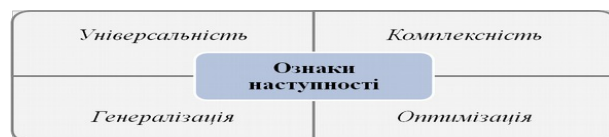

Рис. 1 Головні ознаки

наступності

- **комплексність** методів та засобів;

- **оптимізуюча роль** процесу наступності, яка відіграє роль "ланцюга", що з'єднує навчальний матеріал, надаючи йому впорядкованості;

- **генералізація** наступності - завдяки наступності предмет вивчення стає повнішим, набуває реального значення, своєрідності особливих цілей, задач, суб'єктів і об'єктів педагогічного процесу [1,с.40].

Розвиток концепції наступності та використання її у якості інтегруючого базису підлягає ідеї досягнення високої якості освітнього процесу, якості фахівців та якості їх життя в цілому. У фокусі зусиль освіти завжди знаходиться особистість студента. Єдиний базис наступності має бути створений заради того, щоб фахівці, навчаючись у закладах різних рівнів, могли одержувати передові знання, накладаючи їх на попередньо підготовлені підвалини, легко адаптуватися до будь-яких форм та видів навчання, швидко застосовувати їх у практичній роботі, зберігати при цьому своє здоров'я та час для особистого життя [2, С.101-103].

Вивчення й осмислення наступності є актуальною проблемою на сьогодні, бо вона ніколи виступає не як випадковий процес, а є необхідним, закономірним явищем, що забезпечує поступовий розвиток, спадкоємні зв'язки між різними етапами та професійну підготовку майбутніх фахівців (бухгалтерів, економістів, фінансистів, банкірів, менеджерів). Наступність – є закономірністю розвитку, а принцип наступності заснований на ній – педагогічною вимогою.

Перед українською освітою частково постала дилема: або відібрати необхідніші дисципліни (вивчати основи знань) і створювати підготовку вузьких фахівців будь-якої галузі, зокрема економічної, або забезпечити фундаментальну і різносторонню підготовку конкурентоспроможних фахівців, професійно-економічно компетентних і мобільних на постійно змінному ринку праці.

Нині стало очевидним, що вузький фахівець економічної галузі не зможе вписатися в нові, умови що постійно змінюються, не зможе бути професійно мобільним. В нових умовах потрібен фахівець, який, володіючи високим рівнем пізнавальних здібностей, вмючи самостійно орієнтуватися в змінному світі, здатний приймати відповідні рішення в нестандартних ситуаціях, добиватися максимально можливих результатів.

В зв'язку з цим, нам представляється, що завдання наступності професійної підготовки майбутніх фахівців економічної галузі повинні забезпечувати взаємозв'язок, а також доповнення вищої освіти (направленого на розвиток

особистості як суб'єкта професійної діяльності) і професійної підготовки (забезпечення кваліфікаційною підготовленістю, досягнення професійно-економічної компетентності) особистості майбутнього фахівця.

На основі сучасних підходів аналізу аспектів наступності в професійній підготовці майбутніх фахівців для економічної галузі визначено головні, наукові аспекти це: психологічний, педагогічний, методичний.

Проаналізовано, що наступність – об'єктивно необхідний зв'язок між новим і старим у процесі розвитку того прогресивного, раціонального, що було досягнуто на минулих ступенях, без чого неможливий рух уперед.

Наступність розглядається як послідовність і системність у розміщенні навчального матеріалу, зв'язок і узгодженість ступенів та етапів навчально-виховного процесу.

Література:

1. *Левочко М.Т.* Педагогічне значення та ознаки наступності в підготовці майбутніх фахівців у ВНЗ /М.Т.Левочко// Бухгалтерський облік, аналіз та аудит: проблеми теорії, методології, організації: [збірник наукових праць]. Випуск 2 /Держ. ком. статистики, обліку та аудиту: Ред. кол.: І.І. Пилипенко (гол. ред.) та ін.- Київ, 2008.: ДП “Інформаційно - аналітичне агентство”. - С.37-41.

2. *Левочко М.Т.* Аналіз безперервної економічної освіти у ВНЗ- IV рівнів акредитації /М.Т. Левочко//Розвиток системи обліку, аналізу та аудиту в Україні: теорія, методологія, організація: [збірник наукових праць]. Випуск 3/Держ. ком. стат. України. Ред. кол.: І.І. Пилипенко (гол. ред.) та ін.- Київ, 2008.:ДП“ Інформаційно-аналітичне агентство ”. - С.101-103.

3. *Левочко М.Т.* Професійна підготовка майбутніх фахівців економічної галузі: теорія, методика, організація: [монографія] /М.Т. Левочко; Державна академія статистики, обліку та аудиту-Київ: Вид-во ДП “Інформаційно - аналітичне агентство ”, 2009. - 495с.

М.Т. Теловата

ПРЕЕМСТВЕННОСТЬ В УЧЕБНОМ ПРОЦЕССЕ ДОСТИЖЕНИЕ ВЫСОКОЙ ЭФФЕКТИВНОСТИ И КАЧЕСТВА БУДУЩИХ СПЕЦИАЛИСТОВ ЭКОНОМИЧЕСКОЙ ОТРАСЛИ

Резюме. Анализируя мысли предшественников, а также результаты собственной работы, автор видит решение проблематики преемственности: должно быть сформировано единое информационно-методическая среда преемственности, согласно которого используя инструментарий должна выстраиваться концепция образования и конкретные образовательные процессы.

Ключевые слова: генерализация, комплексность, оптимизация, преемственность, универсальность.

M. Telovata

**SUCCESSION IN THE EDUCATIONAL PROCESS ACHIEVING HIGH EFFICIENCY AND QUALITY FUTURE ECONOMIC SECTOR SPECIALISTS
THE SUMMARY**

Summary. Analyzing thoughts of predecessors, and also results of own work, the author sees the decision of a problematic of continuity: should be generated uniform the information-methodical environment of continuity, it agree which using toolkit the concept of formation and concrete educational processes should be built.

Key words: universality, integrated approach, generalisation, optimisation.